Ufficio Stampa della Provincia autonoma di Trento
Piazza Dante 15, 38122 Trento
Tel. 0461 494614 - Fax 0461 494615
uff.stampa@provincia.tn.it

COMUNICATO n. 636 del 25/03/2024

Traduzione in cimbro

Kulturàl fintzta von Euregio: di politische auzseng von Reut-Nicolussi

Ploaz laüt an fintzta abas in Haus vodar Bage ka Poatzan in abas boda iz khent geredet von zimbresche politiko Eduard Reut-Nicolussi drinn in naüge trèff von “Kulturàl fintzta von Euregio”. Di trèff von fintzta soin khent augelekk vor zboa djar von Euregio Tiról-Südtiról-Trentino un vodar kulturàl feroine Haus vodar Bage: de sòlito aniaglan draite fintzta von månat, in Haus vodar Bage ka Poatzan soinda in progråmm schauspiln, labör un okasiongen zo khenna naüge sachandarn vor groaze un khlummane.

Dar Eduard Reut-Nicolussi, iz khent a politische leader in Tiról getoalt dòpo in djar 1919 un iz a symbol vodar tirolar stòrdja. Gebortet ka Tria ’z djar 1888 abegeståmp vo Lusérn, dòpo in earst bèltkriage dar Reut-Nicolussi, boda hatt gehatt sudjàrt rècht in di Université vo Innsbruck, sa ufitzìar von Kaiserjägern, hatt vortretet di taütschan südtirolar in da natzionàl kostituént versåmmelung von Österraich un iz khent eledjart in belesche Parlamént ’z djar 1921. ’Z djar 1927 hattar gemocht inkian atz Innsbruck bodar hatt gemacht verte zo studjàra filosofì von rècht un internatzionàl rècht ’z djar 1931 un dena hattar ågeheft soi kariara vo profesór. ’Z djar 1951 izzar khent eledjart rektor vodar Université vo Innsbruck. Dar Reut-Nicolussi iz khennt ummadar von gekhennarstn politesche von tirolar lentar, dar izzese gemèkket vor ètnensche mindarhaitn kontra in faschistn un natzionalsotzialistn diktatùrn.

Dar Reut-Nicolussi steat a riferiménton un soi lem zoaget hoatar di stòrdja von lentar boda haüt soin toal von Euregio. Soi figùr un ’z lem bodar hatt gemacht in da sèll zait soin gest dar khèrn vonar bichtegen diskusiong bodase iz gehaltet an fintzta abas atz 21 von lentz in Haus vodar Bage drinn in di “kulturàln fintzta von Euregio” in trèff håmda genump toal dar ex vorsitzar vodar provintziàl Djunta Luis Durnwalder, da ex asesören un ex vitzevorsitzaren vodar Redjong Martha Stocker, da ex provintziàl konsildjìaren Franzelin-Werth, di asesören von Kamòu vo Poatzan Johanna Ramoser, dar vorsitzar von Kulturinstitut Lusérn Gianni Nicolussi Zaiga un dar ex pürgermaistar vo Lusérn un stòriko, Luigi Nicolussi Castellan.

Dopo in gruaz von djeneràl sekretardjo von GECT, Christoph von Ach, zo gedenkha di bichtegarstn sachandarn von lem von Eduard Reut-Nicolussi iz gest a mentsch boda mearar baz alle khennt un hatt studjàrt ’z lem von Eduard Reut-Nicolussi, dar storiko un profesór vo modèrnege taütscha stòrdja, dirèktór von Instuitùt vo Stordja vodar Université vo Hildesheim, Michael Gehler.

Dòpo zo haba püntlich geredet übar ’z lem von Reut-Nicolussi, dar Gehler hatt khött von bege boda vor earst dar Reut-Nicolussi hatt offegetånt zo macha inntretn ’z Österraich in ONU. “Dar Reut-Nicolussi iz gest gåntz bichte zo macha khennen da südtirolàr questiong” asó hatt khött daz earst vo allz dar profesór Gehler. “Azpe expèrt vo internatzionàl rècht izzarse gemèkket zoa azta dise rècht khemmen rispetàrt un vor ditza makma khön ke ’z iz gest a djüstar européo vorånavür alln, a mentsch boma mage khön a “avant la lettre”, asó hatta khött dar Gehler – un hatt vürgetrakk di djüstn vorsch von soin laüt zo haba rècht un zo soina darkhennt, ditza stianante sèlbart daz sèll rècht mentsch gepuntet dar südtirolàr politika. Haüt zo tage dar Reut-Nicolussi segat azpe a groazar schütz da européan redjong Tiról-Südtiról-Trentino zo lega bidar

panåndar in alt Tiról, schaugante vür zuar a djüsta européan pintom” vo ditza izzese khött sichar dar profesór Gehler, boda hatt no khött darzuar: “Khearn bidrùmm aftna natzionalistìk kontzeptiong, anvétze, beratz a perikolo vor soine laüt”.

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene

(cdt)